

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Psevdo-Poenitens Correctvs. Sive Doctrina Ecclesiae Catholicæ, & Sanctorum, solemniorúmque Doctorum, De Vera Poenitentia ...

Dionysius <aus Werle>

Coloniæ Agrippinæ, 1692

Cap. 8. De jejunio & eleëmosyna concors sanctorum Patrum Doctrina,
omnibus quidem in praxi necessaria; à plerisque tamen non tantum non
observata, sed etiam ignorata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41634

220 *Modus satisfaciendi facillimus.*

senties DEUM, qualem te exhibueris proximo tuo; nec immensa ejusdem Bonitas se se à te vel in hoc tertio, vel in secundo superari permittet; ut omnis & scriptura, & antiquitas, & ratio clamat. Veruntamen tria hæc separari non debent, sed semper sibi invicem suffragari.

CAPUT VIII

DE JEJUNIO ET ELEMOSYNA

CONCORDIA SANCTORUM PATRUM
DOCTRINA, OMNIBUS
QUIDEM IN PRAXI NECESSARIA;
à PLERISQUE TAMEN NON
TANTUM NON OBSERVATA,
SED ETIAM IGNORATA.

ARTICULUS

ARTICVLVS I.

Pœnitentia sine jejunio vacua est.

I. Idem Dominus, qui in Veteri Testamento per Joëlem Proph. c. 2. v. 12. peccatoribus acclamavit: *Convertimini ad me in toto corde vestro, IN JEJUNIO, & fletu & planctu &c.* iisdem & in Novo per S. Jacobum Apost. c. 4. v. 9. hæc intimavit: *Miseri estote (ταδαικασθετε, id est, affligimini, vel affligite vos) & lugete, & plorate, &c.*

II. Unde S. CHRYSOST. serm. de Pœnitentiâ, qui incipit: *Providâmente, versùs finem, Pœnitentia, inquit, sapor est jejunium.* quasi diceret: Pœnitentia sine jejunio, i. e. sine corporis afflictione, est prorsus insipida; vel, ut S. Basilius M. in homil. de jejunio dicit: *Pœnitentiâ sine jejunio friger*; sive, ut S. AUGUST. l. 1. contra Julianum Pelag. c. 5. hanc. S. Basili

222 *Pœnit. sine jejunio vacua est.*

sententiam collaudans, vertit: *Pœnitentia sine jejunio vacua est.*

III. S. JOAN CLIMACUS, circa annum D. 580. Abbas in monte Sinai, in scalâ Paradisi, gradu 5. *Pœnitentia*, inquit, est se ipsum condemnans cogitatio; est consolationis corporea perpetua repudiatio; est voluntaria rerum omnium, quæ affligunt toleratio; est cruciatuum sibi semper opifex; est valida ventris afflictio, animæque in sensu firmissimo jugis reprehensio; est abyssus humilitatis.

IV. Ibidemque narrat, se se in quodam loco propè Alexandriam pœnitentibus deputato, vidisse quosdam totas noctes adusque mane sub dio immotis pedibus stantes, & miserabiliter cum somno & naturâ luctantes, seque ipsos adhuc graviter objurgantes, ac conviciis insuper & contumeliis excitantes; alios frontibus humum ferientes, pavimentum lachrymis inundantes, se ipsos diverberantes, & ex

ima

imo pectore & intimis visceribus ritu
 Leonum rugientes & ingemiscentes ;
 qui saxa ipsa verbis & vociferationi-
 bus precibusque ad Deum fufis ad sen-
 sum commiserationis possent inflectere.
 Videre erat in illis linguas ardentes, &
 pro ritu Canum ex ore promissas. Alii
 in gravi solis aestu se cruciabant. Alii
 frigore se torquebant. Alii cum modi-
 cum quid aqua libassent, desierunt, tan-
 tum ut ne siti enecarentur. Alii cum
 panem gustassent duntaxat, illum rur-
 sus procul à se reiciebant, SE INDIG-
 NOS DICTITANTES QUI CI-
 BUM HUMANUM SUMERENT,
 qui bestiarum opera exercuissent.

V. Erat videre in illis genna, quæ ex
 assiduâ geniculationum consuetudine
 callum obduxerant ; oculos exesos atque
 defiles, altosque in sinus capitis rece-
 dentes. Genas habebant saucias, & ardo-
 re ferventium lachrymarum adustas ;
 vultusque pallentes & emaciatas facies,
 nihil à mortuis, si conferres, differentes,
 & .

224 *Pœnitent. sine jejuniis vacua est.*

VI. Maxima verò peccata; quæ ibidem ab hominibus laicis, vitæ monasticæ addictis, & sacros ordines non habentibus sic luebantur, erant *violatio signaculi Castitatis; gula, sive comestio furtiva; & subitus furor*; ut gradu 4. & 5. licet videre. Et si quando quis occultè fuerat lapsus, **DETECTO** [apud Abbatem] *vulnere*, petitoque *emplastro*, *importunis precibus & lacrymis* rogabat eidem loco adjudicari; *Ubi nullus unquam culinae fumus cernebatur; non vinum, non oleum in cibum adhibebatur; non aliud quicquam à foco, præter panem & minuta oluscula in mensam inferebatur;* & unde nemo unquam poterat efferre pedem, nisi postquam de eo *preses DIVINITUS* fuerat edoctus. Et quidem, ut gradu 4. refertur, frater quidam ex Alexandrino, trecentorum & triginta Monachorum Coenobio, eo quòd alium quendam fratrem tantummodò *ut nugacem & loquacem* criminatus fuerat,

rat, expulsus; in vestibulo portæ totos 7. dies substitit, assiduè aditum rursus ad Coenobium, & delicti veniam precans: Et licet per 6. dies nihil omnino gustasset, non tamen nisi hac conditione, *ut ad pœnitentium classem transfret,* rursus fuit admissus: Quam conditionem cum ille *obviis manibus amplexatus* fuisset, jussit eum Abbas ad præfatum carcerem deduci; in quo præter laicos Regulares, procul dubio & seculares pœnitentiam agebant

VII. ROGABANT illi sæpè *eximium suum Pastorem & judicem, uti collum numellis, & ferreis manicis brachia constringerentur; pedes cippo & robore, reorum ritu, includerentur; nec prius inde expedirentur, donec sepulchris inferrentur: immò ne se communi hominum sepulturâ dignaretur; sed more pecudum vel in flumen abijceret, vel feris in agno devorandos exponeret.*

VIII. Ita nimirum adhuc seculo
K 5 Christi

226 *Pœnit. sine jejuniò vacua est.*

Christi 6. penè elapso Christiani agnoscebant, quàm horrendum sit, DEUM viventem offendere ; atque in alterâ vitâ in ejusdem manus incidere ! Tu verò, qui ejusdem Majestatem immensam illis multò gravius læsisti, ab iisdem disce, non solarum, earumq; brevissimarum precû injunctiõem à sacerdotibus desiderare ; & , quando jejunas, te omni cibo desiderabili , immò & pane ipso indignissimum judicare, nec pharisaico fastu turgere. *Probè novimus*, inquebant jam dicti pœnitentes, & nec oculos ad cœlum levare audentes, *nos deinceps omni pœna & supplicio dignissimos. Nõ possumus enim pro numero & multitudi- ne peccatorum nostrorum satisfacere etiam si totus mundus convocatus nobiscum plāgeret.* Seque ipsos excitando dicebant: *Curramus! fratres, curramus! neque impuro & arumoso corpori nostro parcamus ; sed mactemus carnem nostram, quemadmodum illa mactavit animas nostras.*

IX. Et

IX. Et S. Cyprianus, *Ad placandum*, inquit, & *exorandum Dominum* non voce sola, sed & *ieiunijs & lacrymis*, & *omni genere deprecationis ingemiscamus*. ita ille epist. 7. *fideles assiduis orationibus & enixis precibus instanter incumbentes* exhortabatur.

ARTICVLVS II.

Ieiunium sine eleemosynâ mortuum est: Et absque ea nequaquam cum eadem verò citissimè exauditur oratio nostra.

I. S. PETRUS CHRYSOLOGUS *(monitu Sanctorum Petri Apostoli, & Apollinaris Ravennatium Episcopi ac Martyris, circa annum 433. ordinatus eorundem antistes)* serm. 43. Tria sunt, fratres, per quæ stat fides, constat devotio, manet virtus; Oratio, ieiunium, misericordia: Quod oratio postulat, impetrat ieiunium, misericordia accipit. Oratio, misericordia,

K 6

cordia,

cordia, jejunium, sunt hæc tria unum; dant sibi invicem vitam: Est namque orationis anima jejunium; jejunii vita, misericordia est. Hæc nemo rescindat; nesciunt separari. Horum qui unum habet; ista qui simul non habet, nihil habet. Ergo qui orat, jejunet; qui jejunat, misereatur; audiat petentem, qui petens optat audiri. Auditum Dei aperit sibi, qui suum supplicanti non claudit auditum. Jejunium jejunator intelligat; esurientem sentiat, qui vult Deum sentire, quod esurit. Misereatur, qui misericordiam sperat. Pietatem qui quærit, faciat. Qui præstari sibi vult, præstet. Improbus petitor est, qui quod aliis negat, sibi postulat. Homo! Esto tibi misericordiæ forma: sic, quomodo vis, quantum vis, quàm citò vis misericordiam tibi fieri; Tam citò alii, Tantum, Taliter miserere. Ergo misericordia, oratio, jejunium fiant unum patrocinium ad Deum pro nobis. Hæc advocatio sit una. Una hæc oratio pro nobis

nobis sit triformis. Hæc cui in cœlestibus non assistunt, iste non subsistit in terris.

Et serm. 8. Quod est anima corpori, jejunio largitas hoc habetur: Sicut enim mortificatur corpus, à corpore anima cum recedit; ita mors est jejunii, largitatis abcessus. Misericordia & pietas jejunii sunt alæ, per quas tollitur & portatur ad Cœlum; sine quibus jacet & volutatur in terra. Jejunium sine misericordiâ simulachrum famis est; imago nulla est sanctitatis. Qui non jejunat pauperi, Deo fingit. Qui jejunans, prandium suum non erogat sed deponit, cupiditati probatur jejunare, non Christo.

Idem serm. 41. Jejunium est sanctitatis hostia, sacrificium Castitatis, sed sine misericordiæ incenso ad Divinum non potest conspectum in odorem suavitatis ascendere. Quod anima est corpori, hoc misericordiam constat esse jejunio. Quando jejunium ex miseri-

cordiã vivit , tunc vivificat jejunan-
tem . . . Clamat Deus: Misericordiam
volo ! Homo ! Da Deo, quod vult ; si
vis tibi dari à Deo , quod vis . . . Fra-
tres ! sint delicia pauperum nostra jeju-
niã ; ut temporale jejunium nostrum in
æternas nobis possit delicias immutari.
Homo ! Dando pauperi , das tibi ;
quia, quod pauperi non dederis, habe-
bit alter ; tu solùm, quod pauperi dede-
ris, hoc habebis. *Et serm. 4.* Misericor-
diam qui non dat alteri, tollit sibi. Mi-
sericordiam, qui seminat inopi, metet
sibi.

II. NECTARIUS , *ab anno. 382.*
ad 397. Archiep. Constantinop. Orat.
in S. Theodorum Mart. Ut corpus
spiritu destitutum , inutile planè
que inefficax est ; ita jejunium, eleë-
mosynã nullã stipatum , veluti imbe-
cille & roboris expers , invanum ple-
rumque abit.

III. S. AUGUSTINUS *in psalmũ*
42. in fine : Hæc justitia hominis in hac
vitas

vitā; jejunium, eleēmosyna, & oratio.
 Vis orationem tuam volare ad Deum?
 Fac illi duas alas; jejunium & eleēmosy-
 nam. *ita et S. ISIDORUS lib. 6.*
Etymolog. c. 19.

IV. S. CYPRIANUS *l. de opere &*
eleēmosynā, non procul inisio: Ostendit
 (*Archangelus Raphaël, Tob. 12. v. 8.*)
 orationes nostras & jejunia minus posse,
 nisi eleēmosynis adjuventur; depreca-
 tiones solas parum ad impetrandum
 valere, nisi factorum & operum acces-
 sione farciantur. Revelat Angelus &
 manifestat, & firmat, eleēmosynis peti-
 tiones nostras efficaces fieri, &c. *Et*
paulò ante: Qui obturat aures, ne audi-
 at imbecillum; & ipse invocabit Deum,
 & non erit qui exaudiat eum, *Proverb.*
21. v. 13. Neque enim promereri mise-
 ricordiam Domini poterit, qui miseri-
 cors ipse non fuerit; aut impetrabit de
 divina pietate; aliquid in precibus, qui
 ad precem pauperis non fuerit hu-
 manus.

V. S.

V. S. AMBROSIVS *serm.* 26. in
 jejunio, *inquit*, exigitur, ut prandia
 nostra pauperibus erogentur; & quod
 præsuri eramus, non in nostris saccu-
 lis, sed in visceribus pauperum repona-
 mus. *Item*: Tale est jejunium sine
 eleëmofyna, qualis est lucerna sine
 oleo. *Et serm.* 41. Qui abstinemus &
 minimè prandemus, hoc tempore
 prædia nostra pauperibus prærogemus:
 Hæc est enim vera justitia, si te esurien-
 te cibo tuo alius satiatur; & tu tuis
 jejuniis Dominum roges, & ille pro te
 satiatus exoret. Ceterùm qui sic absti-
 net, ut nihil pauperibus de suis epulis
 largiatur, videtur quæstum sibi suum
 fecisse jejunium, & negotiationem
 parcendo.

VI. S. JOAN. CHRYSOT. *serm.*
 I. *de jejunio*: Non, *inquit*, negotiatio
 jejunium est, ut lucrum faciamus non
 edendo; sed; ut, quod manducaturus
 eras; pauper, jejunante te, comedat:
 Fiatque tibi duplex bonum; tum quòd
 jeju-

jejunas ; tum quòd alius non esurit. *Et homil. 5. de Pœnitentia* : POENITENTIA SINE ELEEMOSINA MORTUA EST ; & sine plumis nequit volare pœnitentia, pennas eleëmofynæ non habens.

VII. S. AUGUST. in psalm. 42.

Noli jejunium putare sufficere ... Fructuosæ erunt angustix tuæ , si alteri præstiteris latitudinem. Quàm multos pauperes saginare potest intermissum hodie prandium nostrum ! ita jejuna, ut alio manducante prandisse te gaudeas ; propter orationes, ut exaudiaris : ibi enim (Isa. 58. v. 9.) ait : Adhuc loquente te, dicam : Ecce adsum ; si fregeris ex animo esurienti panem. Si panem dederis tristis , & panem & meritum perdidisti. *Et serm. 65. de Tempore* : Jejunia , ut plena sint & suffarta, misericordiæ pinguedine saginentur : Demus esurientibus prandium nostrum . Nec putes jejunia sola sufficere ad sananda vulnera peccatorum,

catorum, ni medicamento eleëmofynæ recreentur. jejunium ergo tuum te castiget, sed latificet alterum; & ita fructuosæ erunt angustia tuæ, si alteri latitudinem præstent: Nam manducante paupere de bonis tuis prandet CHRISTUS, qui se in paupere esurire testatur.

VIII. S. FULGENTIUS, *Episc. Ruspenfis, anno D. 533. et. 66. defunctus, ep. 2. ad Gallam, de viduitate servanda: cap 16.* Quicquid tuis apparatibus subtrahis, esurientibus tribue; & quicquid tibi deducis, egenis expende: Voluntarium jejunium tuum esuriam sublevet indigentium; ut in fructu misericordiæ tuorum possit jejuniorum fecunditas apparere.

IX. S. LEO MAGNUS, *à die 8. Septemb. anni 440. ad diem 30. Octob. anni 461. Pont. Max. serm. 9. de jejunio decimi mensis.* Fiat abstinentia fidelium cibis pauperum;

&

& quod quisque subtrahit sibi, proficiat indigenti: Quia, licet multum & animis & corporibus conferant remedia parcitatis, parum tamen utilia sunt ipsa jejunia, nisi misericordiae sanctificentur effectu: in eleemosynis enim virtus quaedam est instituta Baptismatis. *Et serm. 3. de jejuniis Pentec.* Proficiat eleemosynis, quod non impenditur mensis: Tunc enim demum ad animae curationem proficit medicina jejunii, cum abstinentia jejunantis esuriem reficit indigentis. *item serm. 10. de Quadrages.* Jejunii nostris egentium refectio suffragetur: Nulla enim devotione fidelium magis Dominus delectatur, quam ista, quae pauperibus ejus impenditur: Et ubi curam misericordiae invenit, ibi imaginem suae pietatis agnoscit.

X. S. GREGOR. M. *à 3. Sept. anni 590. ad 12. Mart. anni 604. Pont. summus, hom. 16. in Evang.* Nemo sibi ab-

236 *Jejunans ea, qua sibi subtrahis.*
abstinentiam solam credat sufficere,
cum per Proph. (*Isa. c. 58. v. 6. 7. &
8.*) Dominus dicat : *Nonne hoc est
magis jejunium, quod elegi? ... Fran-
ge esurienti panem tuum, &c.* Illud
ergo jejunium Deus approbat, quod
ad ejus oculos manus eleëmofynarum
levat ; quod cum proximi dilectione
agitur ; quod ex pietate conditur.
Hoc ergo, quod tibi subtrahis, alteri
largire : ut, unde caro tua affligitur,
inde egentis proximi caro reparetur :
Hinc etenim per Prophetam (*Zachar.
c. 7. v. 5. & 6.*) Dominus dicit : *Cum
jejunaretis & plangeretis, nunquid
jejunium ieiunastis mihi? Et cum co-
meditis & bibitis, nunquid non vobis
comeditis, & vobismetipsis bibitis?* Sibi
enim comedit & bibit, qui alimenta
corporis, quæ sunt communia dona
Creatoris, sine indigentibus percipit :
Et sibi quisque jejunat, si ea, quæ sibi
ad tempus subtrahit, non pauperibus
tribuit, sed ventri postmodum offe-
renda

renda custodit. Hinc per Joëlem (c. 2. v. 15) dicitur: *sanctificate ieiunium*. Jejunium quippe sanctificare, est adjunctis bonis aliis dignam Deo abstinentiam carnis ostendere.

XI. S. ELIGIUS, *cap. 4. num. 3. laudatus*, homil. 9. Pœnitentes, quæ ventri subtrahunt, erogent pauperibus.

XII. THEODULPHUS, *Episc. Aurelian. qui anno 794. Concilio Francof. interfuit, in selectis capitulis, cap. 38.* Diebus verò jejunii eleemosyna facienda est; & cibum vel potum, quo quisq; uti debuit, si non jejunaret, pauperibus erogat. Quia jejunare, & cibos prandii ad cœnam reservare, non mercedis, sed ciborum est incrementum.

XIII. HERMAS PASTOR (*quem origenes, Eusebius, S. Hieron. Sedulius & alij credunt esse illum, quem Apostolus ad Rom. 16. v. 14. vult salutarum; quemque iam sec. 2. S. Irenæus allegando laudavit*) lib. 3. similitudine 5. Illo die, quo jejunabis, nihil omnino gustabis

bis nisi panem & aquam ; & computatâ quantitate cibi , quam ceteris diebus comesturus eras , sumptum diei illius , quem facturus eras , repones & dabis viduæ , pupillo , aut inopi ; & sic consummabis humilitatem animæ tuæ ; ut , qui ex eo acceperit , satiet animam suam , & pro te adeat Dominum Deum oratio ejus. *Unde & Ecclesia per Quadragesimam in Capitulo feriali ad Nonam fidelibus illa Omnipotentis Dei verba ex Isaia cap. 58. identidem inculcat : Frange esurienti panem tuum ; & egenos vagosque induc in domum tuam : Cum videris nudum , operi eum ; & carnem tuam (i. e. proximum tuum pauperem) ne despexeris.*

ARTICVLVS III.

Per maiorem eleemosynæ largitatem suppleri ac redimi potest & debet pœnitentialis jejunii rigor.

I. **P**orro; si ille, qui iuxta Tertulliani, cap. 2. art. 2. Reg. 7. post medium citati, phrasin, plerumque preces jejuniis alere, ingemiscere, lachrymari, & mugire dies noctesque solet; Vel qui (ut S. Cypr. ibid. cit. loquitur) orare impensius & rogare; diem luctu transigere; vigiliis noctes ac fletibus ducere; tempus omne lachrymosis lamentationibus occupare contendit; quique cū Judæis, Isa. 58. v. 5. per diem affligere animā suam, & contorquere quasi circulum caput suum; & saccum & cinerem sternere, ac totis diebus nihil omnino nisi panem & aquam gustare consuevit; si, inquam, ille, qui hæc omnia prestat, debet insuper iuxta verbum
Domini

Domini Isa. 58. v. 10. *effundere esurienti
 animam suam, & animam afflictam
 replere, ut exaudiatur eius oratio;* Cer-
 tē tantō unusquisque esse largior debet,
 quantō ab eiusmodi ieiuniorum & pre-
 cum intensione longiūs abest. Pro eo,
 quōd **NON POTEST** jejunare, in-
 quit S. AMBROS. *serm. 26. AM-*
PLIUS erogare pauperibus debet; ut
 peccata, quæ non potest jejunando cu-
 rare, possit eleëmofynas dando redime-
 re. Si possibilitas non fuerit jejunandi,
 eleëmofyna sufficit sine jejunio; jejunium
 verò sine eleëmofyna non sufficit, Et B.
 RHABANUS, *ex ord. S. Bened. ab a. n.
 847. ad 856. Archiep. Mogunt. homil. in
 D. 2. Quadrages. sed fortē aliquis in cor-*
de suo ita dicit: vellem quidē jejunare;
sed non possum: vellem à carno & vino
abstinere; sed non permittit me infir-
mitas: Nam & in hoc do consilium. Er-
go, si non potes jejunare, eleëmofynam
tribue; & QUANTO INFIRMIOR
ES IN VNO, TANTO LARGIOR
SIS IN ALTERO. II.

II. Immo, si ille, quem jejunare non permittit infirmitas, tantò amplius erogare pauperibus debet; quantò amplius in eosdem is debet effundere, quem à debito jejuniy rigore non infirmitas, sed sensualitas retrahit?

III. Notent hæc, qui complurium peccatorum mortalium sunt Rei, ac per consequens multò pluribus annis in pane & aqua jejunare deberent; & tamen vel in ipsa communi Quadragesima (quando mala pœnæ, quæ non tantùm privatim singulis, sed etiam publicè omnibus pro peccatis imminent, unanimiter humiliando & affligendo animas nostras, sicque Deum placando antevertere deberemus) vel dispensationem querunt; vel ita jejunant, ut nihil angustia, afflictionis aut molestia sentiant; immò sensualitatem suam sectando quotidie tam vesperi quam meridiè venialiter peccantes, agrè admodum cavent, ne præceptum Ecclesiæ mortaliter violent. Profectò nec per tale jejunium, nec per

L

dis-

242 Sit valde largus in pauperes.

dispensationem Prælati, pœna peccatis debita aboletur. Et veniet tempus, quando secundum ea, quæ c. 3. num. 6. & sequentibus pertractata sunt, centum & plures annos in pane & aqua ieiunare mallet; quàm in Purgatorij pœnis, quàm compluribus annis tolerare cogeris, vel unâ duntaxat horâ manere.

Notabile est, quod Nicephorus Callistus, hist. Eccles. l. 18. c. 32. refert: Nimirum, Cum [sub JUSTINIANO Magno, ab anno 527. ad 566. Romanorum Imperatore] fames Bizantii (i. e. Constantinopoli) increbuisse, rerum necessarium inopiâ; Imperator secundâ statim jejunii hebdomade carnes in foro venales (Patriarchâ dispensante) proponendas promulgavit: Populus autem, qui pietatem sibi consecrandam statuisse, neque eas edebat, neque emebat; mortem sibi potius adeundam esse censens, quàm ut quicquam de patriis moribus & traditionibus mutaret.

IV.

IV. NON CULPATUR INFIRMUS JEJUNIUM SOLVENS, A QUO CIBUM ACCIPIT PAUPER ESURIENS, inquit S. LEO Magnus *serm. 2. de ieiunio septimi mensis*; eoque ipso satis aperte insinuat, ipsos quoque infirmos esse culpandos, quando absque eo, quod esurientibus effundant animas suas, ieiunia publicè decreta solvunt. Quia nimirum publica poena mala, quæ unâ cum alijs provocarunt, cum alijs quoque antevertere & redimere non (uti oportet) juvant. Quanto igitur magis culpandus est homo sanus, qui non ex verâ & magnâ necessitate, sed ob exiguam carnis afflictionem (propter quam tamen ipsam ieiunium est institutum) mox idem solvit; nisi ab eo cibum, eumque largum, accipiat pauper esuriens?

Certè, meliorum temporū Christianos sensisse, quod statuta Ecclesie ieiunia etiam ab infirmis per eleemosynas sint redimenda, patet non tantum ex statim allegato S. LEONIS textu; sed etiam ex

244 *A jejunijs excusatus aut disp.*
ijs, quæ hic S. I. ex S. Ambrosio & B. Ra-
bano sunt allegata; Et Chronicon Mag-
deburgense manusc. ac per vetustum, ad
annum 1012. Cum laudasset Thagino-
nem Archiep. Magd. eodem anno defun-
ctum, quod fuerit justus & timoratus,
ac miræ charitatis; largus & fidelis;
castus ac mitis; prudens & stabilis; ac in
vigiliis supra modum laborans; quia,
inquit, ob lassitudinem jejunare non
potuit, hoc eleëmofynarum multitudi-
ne redemit.

Æquissima verò est Regula; ut, qui
ieiunium peccatis suis conveniens eleëm-
ofynis vult redimere, adeo ut Deum sibi
ex toto placatum reddat; is tantum pau-
peribus eroget, ut malit iuxta numerum
& gravitatem peccatorum suorum ieiunare in pane & aquâ, quàm plura dare.
Quod si non fecerit, pœnas sibi restantes,
illis, quibus hic sponte susceptis Altissimus
foret contentus, longissimè graviores,
eodem Altissimo infligente,
persolvat.

AR.

ARTICVLVS IV.

Eleemosyna debet esse larga & humilis.

I. **B**HILARIUS SARDUS (*de quo supra cap. 1. art. 5. n. 4.*) in cap. 4. epistola 1. ad Timot. OMNIS, inquit, SUMMA DISCIPLINÆ CHRISTIANÆ IN MISERICORDIA ET PIETATE EST.

II. Quid est autem misericordia, nisi alienæ miseriæ quædam in corde nostro compassio? quâ utique, si possumus, subvenire compellimur, ait S. AUGUST. l. 9. de civ. Dei. c. 5. Et profectò rectissime: Nam, ut D. Thomas, 1. parte, quæst. 21. art. 3. observat, Misericors dicitur aliquis, quasi habens miserum cor; quia scilicet afficitur ex miseriâ alterius per tristitiam, ac si esset ejus propria miseria: Et ex hoc sequitur (**NB.**) quòd operetur ad depellendam miseriâ alterius, sicut miseriâ propriâ.

III. S. JOAN. CHRYSOST. homil.

246 *Eleëmosyna fit larga & humilis.*

7. *de Poenit.* Est, inquit, eleëmosyna, cum de proposito, cum de liberalitate fit; cum abundè; cum te non tam dare censes, quàm accipere; cum quasi lucrantem te, non quasi amittentem: Quoniam quidem, nisi sic existimaveris, non est gratia.

IV. S. AMBROSIIUS *serm.* 24.
Dum [*divites*] circa pauperes non pro eo, quod prævalent, operantur; nec hoc est gratum, quod offerunt; nec illud est satiabile, quod reservant. *Eosque ibidem comparat impio Cain, potiora sibi met reservanti, viliora autem Domino in sacrificium offerenti.*

Et hæc quidem hætenus de hominibus non graviter lapsis sunt dicta: sic verò lapsis necessitas magna adhuc maioris in pauperes largitatis incumbit: Nam, ut S. GREGORIUS, homil. 20. in Evangelia docet, Ad fructum dignum poenitentiae pertinet, ut non solum exteriora quæque & minùs necessaria, sed IPSA VALDE NOBIS NECESSA-

CESSA-

CESSARIA dividere cum proximis debeamus; scilicet (*in xta Luca 3. v. 11.*) vel escam, quâ carnaliter vivimus, vel tunicam, quâ vestimur: Quia enim in Lege scriptum est: Diliges proximum tuum sicut te ipsum, minus proximum amare convincitur, qui non cum eo in necessitate illius, etiam ea, quæ sibi sunt necessaria, partitur.

V. S. CÆSARIUS, *ab anno 500. vel 501. ad ann. 545. Episcopus Arelat. homil. 8.* Quoties, *inquit*, infirmos visitamus; in carcere positos requirimus; discordes ad concordiam revocamus; indicto in Ecclesiâ jejunio jejunamus; hospitibus pedes abluimus; ad vigiliis frequentius convenimus; elemosynam ante ostium prætereuntibus pauperibus damus; inimicis nostris, quoties petierint, indulgemus: istis operibus, & his similibus minuta peccata quotidie redimuntur. Pro capitalibus verò criminibus non solum hoc sufficit; sed addendæ sunt lachrymæ,

248 *Eleemosyna fit larga & humilis.*

& rugitus, & gemitus; continuata, & longo tempore procrastinata jejunia; **LARGIORES ELEEMOSYNÆ, ETIAM PLUS QUAM NOS IPSI VALERE POSSUMUS, EROGANDÆ.**

VII. *Inter capitalia verò mala, homil. 1. etiam FORNICATIONEM numerans, Hæc, inquit, principalia mala ingenti rugitu & gemitu & fonte indigent lachrymarum; immò, ut iam visum est, & eleemosyna admodum largâ. Causam tuam apud pauperes largâ erogatione componas, ait S. VALERIANUS, Episc. Cemelensis, qui anno 439. interfuit Concilio Reienti, homil. 5. quæ est 1. de bono Martyrii, paulò ante medium.*

VIII. *S. SALVIANUS, origine Trevirensis, & ab anno circiter 440. Presbyter Massiliensis, ~~Massiliensis~~ ~~Episcopus~~ Episcoporum Magister, in Timotheo suo, lib. 1. longè post med. de homine, qui poenitentiam usque ad extrema*
† ipsorum adeò distu-

distulit, agens, ineffabile, inquit, dictu est, quantum lamentationis erroribus suis debeat, qui nunquam errata cognovit! Et quid inter hæc fiet? Quando lugebit, qui dies lugendi perdidit? quando satisfaciet, qui tempus satisfactionis amisit? Ad jejunia videlicet longa confugiet? Est quidem hoc aliquid, si Eleëmofynis misceatur, secundum illud: Bonum est jejunium cum eleëmofyna. Sed quomodo ei EXOMOLOGESIS DIUTURNA opitulabitur in extremis sito? sed cilicio carnes conteret, ac favillâ & cinere sordidabit? ut mollitiem videlicet præteritæ voluptatis præsentium asperitatum dura compensent; & reatum longarum deliciarum officio parrocinantis solvat injuriæ? sed quando hæc tam grandia faciet, vicino jam exitu etiam à mediocrium actione disclusus? Crucibus denique diversarum ærumnarum reum in suo corpore hominem judex FIDEI SEVERITAS subjugabit, ut

250 *Eleëmosyna sit larga & humilis.*
indulgentiam scilicet Absolutionis
æternæ , præsentis poenæ ambitu me-
reatur? sed fatifcente jam corpore ubi
exercebit districtiōnis officium censor
animus? &c.

Unum ergo est, quod admissis om-
nibus adjuventis atque subsidiis au-
tanti ac destituto opitulari queat ; ut
confugiat scilicet ad illud Beatissimi
Danielis sacrum ac salubre consilium :
Peccata tua eleëmosynis redime, &c.
(*Dan. 4. v. 24.*)

Sed offerat tamen cum compunctio-
ne, cum lachrymis; offerat cum dolore,
cum luctu : Aliter quippe oblata non
profunt ; quia non pretio , sed affectu
placent, &c.

Cum offert Deo quisquam faculta-
tes suas, non offerat quasi præsumptio-
ne donantis, sed quasi humilitate sol-
ventis ; nec absolvere peccata sua cre-
dat, sed alleviare ; nec offerat cum re-
demptionis fiducia, sed cum placationis
officio ; nec quasi totum debitum red-
dens,

dens, sed quasi vel parvum de magno reddere cupiens: Quia, etiamsi tradat quod habet pro modo rerum; non reddit quod debet pro magnitudine peccatorum: Et ideo, licet offerat, oret Deum, ut sua placeat oblatio; plangens id ipsum, quod tardè offerat; plangens ac pœnitens, quòd non priùs: sicque erit, ut juxta Prophetam [Dan. 4. v. 24.] propitiatur forsitan Deus delictis suis.

Sed dicit aliquis: Totum ergo Deo oblaturus est, quod habet? Non offerat totum, quod habet, si non putat se debere totum, quod habet. Immò nihil; si non cum fide: immò nihil; si non cum ambitu: immò nihil; si non cum prece: immò nihil; si non hoc animo, ut hoc ipsum inter præcipua Dei beneficia reputet, quòd animum offerendi dedit, &c.

Totum, inquit aliquis, oblaturus est? At ego dico esse hoc totum parum: Quid enim jam scit aliquis, an pecca-

252 *Eleemosyna sit larga & humilis.*

torum mensuram oblata compensent? jam scit aliquis, an tantum sit in officio placationis, quantum est in offensione discriminis? si novit quisquam hominum peccatorum, quanto redimere delicta possit, utatur scientia ad redemptionem: si verò nescit, cur non tantum offerat, quantum potest? ut si compensare peccata non valet pretii magnitudine, saltem mentis devotione compenset.

Et l. 3. non valde longè ab initio, cum docuisset, quod ille, qui per dispositionem iuris, & suis debita pietatem offerre totum non potest, debeat offerre quantum potest, hæc subdit: Facilius est utique hic hæredibus deesse quiddam de patrimonio, quàm illic testatoribus de salute: idque & ipsi, quibus hæreditas derelinquitur, si modò pietatis aliquid in se habent, specialiter velle debent; ne illi pereant, qui relinquunt: Quod utique si nolunt, multò minùs digni sunt, quibus aliquid relinquatur;
quia

quia non injustè testator sapiens non relinquit, quod hæres impius non meretur.

IX. S. PACIANUS, *Episc. Barcilon. in Hisp. circa annum 390. in ultima senectute mortuus, epist 3. ad Sympronianum, Detrimenta, inquit carnis; damna lætitiæ; DAMNA PATRIMONII, vitæ labores, actus propriè poenitentium sunt.*

X. S. CYPRIANUS, *l. de lapsis propè finem, incunctanter, inquit, & largiter fiat operatio [i.e. eleëmofyna] census omnis in medelam vulneris crogetur: opibus & facultatibus nostris, qui de nobis judicaturus est, Dominus fœneretur. Sic sub Apostolis fides viguit; sic primus credentium populus Christi mandata fervavit: Prompti erant; largi erant; distribuendum per Apostolos TOTUM dabant; & non talia delicta [qualia nunc redimenda sunt] redimebant.*

XI. *Nimirum, melioribus Ecclesiæ*

L 7

tem-

254 *Elemosyna sit larga & humilis.*
temporibus Christiani in misericordia
Dei, & in beneficio mortis Christi, per
absolutionem, aut votum eiusdem appli-
cando, sic confidebant, ut peccatorum
graviu[m] reo, tum vera, plena, ac perfe-
cta poenitentis gratiam, tum omnis in-
dulgentiam reatus à Deo & precum &
jejuniorum instantiâ magnâ, majore,
aut maximâ; & eleemosynarum pietate
largâ, largiore, aut largissima, pro varia
peccatorum multitudine & gravitate,
per eiusdem mortis Christi beneficium
fiducialiter efflagitandam esse non di-
bitarent; tametsi sacramentalis confessio
& absolutio tunc non essent minoris ef-
ficacia, quàm sint modò.

ARTI-

ARTICVLVS V.

Eleemosyna larga & humilis est medium efficacissimum ad placandum & promerendum Dominum Deum.

I. **I**Nter hæc autem sciendum est, **I**nquit S. GREGOR. *hom. 20. in Evang.* quantum misericordiae opera valeant; cum ad fructus dignos poenitentiae **IPSA PRÆ CETERIS PRÆCIPANTUR.**

II. Et S. SALVIANUS, *in Timotheo suo, l. 3. sub initium, speciale, ait,* Christianorum omnium bonum misericordiam ac largitatem esse memoravimus; præcipuaque in eis & merita Sanctorum, & peccatorum remedia contineri, idoneis, ut reor, ac **MULTIS TESTIBUS** adprobavimus.

III. S. JOAN. CHRYSOST. *quoque homil. 4. in epist. 2. ad Corinth. in Morali docet, quod inter alia ibidem*
enume-

256 *Eleemos. pra omnibus placat Deū.*
enumerata remissionem peccatorum
praestet ea , quæ omnibus antecellit
eleemosyna. *Et hom. 9. de pœnit. circa*
med. Magna, *inquit*, res eleemosyna,
fratres! Hanc amando faciamus, CUI
NIHIL ÆQUALE: Potest enim pec-
cata alia delere ; iudicium propulsare,
&c. *Rursus homil. 9. in epist. ad Hebr. in*
moralis : Post orationem, *inquit*, adeo
intensam (*qua videlicet unâ cum multis*
lachrymis, & interdum & noctu ad Deum
clamatur) **MULTA OPUS EST**
ELEEMOSYNA: Hoc enim est, quod
reddit admodum validum medicamen-
tum pœnitentiæ : Et quomodo in me-
dicorum adiumentis est medicamen-
tum , quod multas quidem capit her-
bas ; sed unam , quæ obtinet princi-
patum ; ita etiam in pœnitentiâ , ip-
sa est herba , quæ principatum magis
obtinet ; & **IPSA FUERIT UNI-**
VERSUM: Audi enim , quid divina
dicat Scriptura (*Luc. 11. v. 41.*) Date
eleemosynam ; & omnia ei unt vobis
mun-

munda. Et iterum (*Prov. 15. v. 28.*)
 Eleëmofynis & fide mundantur pec-
 cata.

IV. *Notandum tamen, dicto nunc
 eleëmofynas erogandi modo mundari
 peccata; Non ut qui ipse per se satis
 idoneus sit; sed qui egeat in primis
 misericordiâ Dei & sanguine CHRIS-
 TI; in quo redemptionem habemus.
 ita rectissime monet S. BASILIUS M.
 in Regulis brevioribus (quas ejus disci-
 puli pœnitentes, de quibus hoc ipso cap.
 art. 1. num. 4. & seqq. est actum, non
 ignorabant) cap. 271. Et sic ab Ecclesia
 Rom semper huc usque creditum tradi-
 tumque fuisse, copiosissime demon-*

stravi IN VIA
 PACIS.

AR-

ARTICVLVS VI.

Eleemosyna larga & humilis est maximè necessaria ad obtinendam finalis perseverantiae gratiam & vitam aeternam.

I. **C**ONCILIVM Cloveshoviense, à S. Cuthberto Archiepisc. Lindisfarnensi unà cum undecim aliis Anglo-saxonum Episcopis añ. 747. celebratum, Can. 26. *Eleemosyna, inquit, necessario ad hoc quotidie fidelibus essent agenda; ut delinquentibus, ac dein per debitum jejunium pœnitentiam agentibus, præterita peccata citius ac plenius a DEO, quem offenderunt, remittantur; & ne eadem iterentur, vel alia similia insuper agantur, ad divina per eas adipiscenda protectionis patrocinium.*

II. Estque singulariter observandū, quòd gravissimè ac periculosissimè aberrerent, qui hac in caula se omnino se-

CUROS

curos credunt , modò in illis tantùm casibus dent eleēmosynam , in quibus ea sub poenâ peccati mortalis est danda : Quamvis enim eleemosynam non dantes rarò per hoc statim & immediatè mortaliter peccent ; specialis tamen gratiæ & protectionis auxilia (ad resistendum malo ; atque ad standum , proficiendum , & finaliter perseverandum in bono , omnimodis necessaria) à DEO omnium quidem optimo , sed tamen etiam justissimo , sua culpa non obtinent ; ac per consequens tentationibus [sæpissimè vel in ipso mortis articulo prævalentibus] succumbunt , & percunt in æternum : sicut enim vigilare & orare , Matth. 26. v. 41. in modò , ut Luc. 18. v. 1. dicitur , *semper orare & non deficere oportet* , ut non intremus in tentationem ; atque ut DEUS in nos per continua suæ gratiæ & protectionis auxilia sit Dives ; ita etiam juxta ipsius Domini verbum , Luc. 12. v. 21. necessarium est nos quoque *in Deum divites esse* ;

esse; & preces nostras plurimum deficientes & imperfectas beneficentiae studio supplere ac sublevare; immò vel hoc ipso studio, nec non & miserorum ac pauperum per nos adiutorum votis, precibus ac suffragiis ad Deum clamare, ut censeamur semper orare.

III. *Et reverà docet nos certa fides non nisi novo gratiae Dei auxilio ullam tentationem nos posse vincere, aut ullum bonum opus efficere; etiam cum veram Charitatem jam Deus diffudit in cordibus nostris, inquit Petrus de Soto in instr. sacerdot. Tit. de perfect. Contrit. Lect. 16. §. secundum. Quid igitur mirum est plurimos sub ipso mortis ictu, quando non ab uno duntaxat dæmone, sed à pluribus dæmonum cohortibus ac legionibus pertentantur, à tentationibus vinci? Cum admodum pauci assiduis orationibus & enixis precibus instanter incumbant, vel eisdem necessarias faciant alas: Ne quid de debita gratiarum actione pro tot gratiis gratiosissime*

tiosissimè datis neglecta dicam ; quam
& ipsam oportet esse non tantum men-
talem atque vocalem, sed etiam realem.
*Beatus qui intelligit super egenum &
pauperem ; in die mala liberabit eum
Dominus &c. psalm. 40.*

IV. CLEMENS ALEXANDRI-
NUS (qui ex seculo 2. in tertium flo-
ruit] libro cui titulus est : *Quis dives
salutem consequi possit*, cap. 13. Pon-
derans illa Salvatoris: *Facite vobis ami-
cos de Mammona iniqu. &c. Luc. 16.
v. 9. Vide, inquit, primum quidem non
iussisse (Dominum) ut à te exigì patia-
ris ; nec, ut importunos tibi fore egenos
sinas ; sed ut tu ipse queras, in quos bene-
ficium sis collaturus. Et cap. 32. si necesse
sit, terram omnem peragra ; SUPPLI-
CA (egeno Christi famulo) UT
ACCIPIAT : Festina ; enitere ; ti-
me, ne te ille spernat : Nec enim is in
mandatis habet, ut accipiat ; sed tu ut,
prebeas. Quin ne hoc quidem dixit :
dato ; prebe ; beneficentia utere ; auxilio
fove ;*

fove ;

fove; sed: *Fac amicum. Amicus autem non una largitione seu munere, sed longa familiaritate præstatur.*

Rurfus cap. 33 *Dum nimia caudione uteris, videris que probare, quinam merito, nec ne accepturi sint; contingit, ut & Dei amicos negligas; cuius neglectus pœna, æternum ignis supplicium existit. Quod si verò omnibus, qui indigent, deinceps præbeas, necesse omnino est etiam aliquem nancisci, qui apud Deum salutem conciliare queat.*

Denique cap. 34. *Coge, inquit, tibi exercitum inermem; ad bella ineptum; fundendi sanguinis nescium; ira vacuum; incontaminatum; senes pietate præstantes; pupillos religiosis moribus; viduas mansuetudine instructas; viros charitate ornatos: Tales divitiis tuis, corporique & animo tibi para satellites; quorum DEUS Imperator existat; per quos ipsa PROPE MERGENDA NAVIS emergat, quam sola levem Sanctorum preces; vigenisque morbus*
edo-

edometur, quem fugent crebrò injecta manus; ac latronum insultus inermis fiat piis precibus despoliantibus; visque postremò demonum frangatur. Hæc antiquissimus ille Pater.

V. Ergo fratres, exercete eleemosynam, clamat S. AUGUSTINUS in psalmum 102. Non est aliud vinculum charitatis; non est aliud vehiculum, quo perducamur in hac vita ad illam patriam.

VI. Quid obsecro, Virginis Filio, qui Cant. 2. v. 6. & cap. 6. v. 2. pascitur inter lilia, jucundius est intemerato mentis & corporis pudici flore? Et tamen Virgines eleemosynam non habentes, virginitati indulgentes (ab eodem benedicto Virginis Filio Matth. 25.) à nuptiis sunt exclusæ, inquit S. CHRYSOST. hom. 9. de pœnit.

Hanc [de virginibus prudentibus & fatuis] parabolam posuit (Christus, inquit idem hom. 79. in Matth.) ut ostenderet virginitatem, quamvis cetera habeat,

habeat,

264 *Eleemosyna larga & humilis.*
habeat, si misericordia bonis caruerit,
cum fornicatoribus eici.

Unde idem ille *Doct̃or orbis terra-*
rum (ut eundem *Theodoretus* in *hist.*
Eccl. l. 5. c. 35. rectissimè vocat) *Ne ex-*
tinguamus, ait lampades; sed eleemosyna
clariores reddamus. Hujus ignis lux ita
servatur, si in vasa oleum, dum hanc
vitam vivimus, colligamus: Quod nobis
neque post hinc emigrationem amplius,
neque nisi per manus pauperum collige-
re permittitur. Colligamus, inquam,
ABUNDE, si cum sponso ingredi vo-
lumus; SIN MINUS; EXCLUDE-
MUR: IMPOSSIBILE ENIM! IM-
POSSIBILE, INQUAM, EST! ETSI
INNUMERA FACIAMUS BO-
NA, SINE ELEEMOSYNA COE-
LESTIS REGNI VEL VESTIBV-
LVM ATTINGERE. *Quamo-*
brem multa in pauperes utendum est
liberalitate, ut arcanis illis & ineffabi-
libus fruamur bonis. ita ille homil. 22.
in caput 2. Joan. in fine.

VII.

VII. *Dum hanc, inquit, vitam vivimus, colligamus abunde: Nam antiquus author quæstionum ad Antiochum Principem, qui inter opera S. Athanasii habetur, & jam anno 769. à Concilio Rom. act. 4. citatus fuit, quæstionem 90. sic format: Eleemosyna pauperibus relicta à mortuis quomodo dicuntur? & respondet: MORTVA SACRIFICIA. Attamen, si etiam in vita sua ejusmodi fuerit misericors, accepta sunt etiam in morte ejus beneficia coram Deo.*

VIII. Rursum S. JOAN. CHRYSOST. hom. 27. in ep. 1. ad Corinth. *Non dedisse, inquit, pauperibus excludit è Regno, etiamsi quis sit Virgo; immò verò, NON LARGE DEDISSE: Nam & illa [Virgines fatuæ] oleum, sed non satis habebant.*

Hæc verò S. Chrysostomi verba juxta id, quod hic num. 2. observavimus, sunt intelligenda. Et certè non nisi misericordes audient vocem illam: *Venite Benedicti &c. Matth. 25. v. 34.*

M

&

& sequentibus. Sed verè misericordes, ut hic art. 4. num. 2. jam vidimus, operantur ad depellendam miseriam alterius, *sicut propriam*; immò sicut ipse Christus, in miseris & afflictis miseri & afflicti miseriam, Matth. 25. v. 35. & seqq. adeoque libenter, hilariter, liberaliter & largè. Qui autem Christo in miseris & afflictis angustiato non subveniunt ex toto corde, iidem justissimè in extremis efficaci ejusdem gratiæ & auxilio destituentur; & in judicio audient horrendum illud tonitruum: *Discedite à me maledicti in ignem æternum.* Matth. 25. v. 41. & seqq. *Eleemôsyna à morte liberat: Et ipsa est, qua purgat peccata; & facit invenire misericordiam & vitam æternam.*

Tob. 12. v. 9.

* * *

CA.